

gent:

iedereen
telt mee

HIJ

ZIJ

VOORBIJ!

Inhoud

HIJ/ZIJ VOORBIJ!	1
Transgenders: over wie hebben we het?	2
Transgenderparaplu	3
Diversiteit onder transgenders	4
De transgenderijsberg	5
Welke moeilijkheden ervaren transgenders?	7
Wat kan een lokale overheid doen voor transgenders?	9
Hoe gedragen we ons transvriendelijk?	12
Lees het onderzoeksrapport.....	12

HIJ/ZIJ VOORBIJ!

Tips voor een lokaal transgenderbeleid

Uit onderzoek (2017), blijkt dat 7 op 1.000 Vlamingen zich 'transvrouw' en 6 op 1.000 zich 'transman' voelen. Ongeveer 2 op 100 Vlamingen identificeren zich even veel (of weinig) met het toegewezen geboortegeslacht als met het andere geslacht. Hieruit kunnen we afleiden dat zo'n 6.750 inwoners van Gent onder de noemer transgender vallen.

Ondanks de toegenomen zichtbaarheid en maatschappelijke aanvaarding ervaren veel transpersonen discriminatie in het dagelijkse leven.

De Stad Gent streeft naar gelijke kansen voor alle burgers en wil zijn voortrekkersrol als holebi- en transvriendelijke stad verder uitbouwen.

Om haar dienstverlening transvriendelijker te maken, heeft de Stad dan ook aan het Transgender Infopunt gevraagd om een behoeftanalyse te doen. Het onderzoeksrapport vormt de basis voor het Gentse transbeleid in de komende jaren.

Deze brochure is gebaseerd op dit rapport en geeft antwoord op een aantal veelvoorkomende vragen rond genderidentiteit. U vindt hier ook tips over hoe lokale overheden beter kunnen inspelen op noden van transgenders.

Resul Tapmaz
Schepen van Welzijn, Gelijke kansen, Gezondheid en Sport

Transgenders: over wie hebben we het?

De 4 bouwstenen van gender

Gender is niet zo zwart-wit als we denken. Het bestaat uit 4 elementen:

Geslacht

- wordt vastgesteld bij de geboorte
- wordt bepaald door uiterlijke geslachtskenmerken
- vormt het juridische geslacht M of V

Genderidentiteit

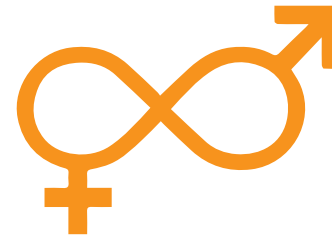
- is de innerlijke beleving van gender
- is vaak (maar niet altijd) hetzelfde als het geboortegeslacht
- komt bij transpersonen niet (helemaal) overeen met het geslacht

Genderexpressie

- is de manier waarop gender getoond wordt
- wordt geuit via kledij, lichaamstaal, haarstijl en gedrag
- is de rol in het dagelijkse leven

Seksuele en romantische oriëntatie

- toont op wie we verliefd worden of tot wie we ons seksueel aangetrokken voelen
- is divers: hetero-, homo-, lesbisch of biseksueel, maar ook panseksueel of aseksueel

Wist u dat **1 op 2.000** personen geboren wordt met zowel mannelijke als vrouwelijke geslachtskenmerken? Dit zijn **interseksue personen**.

Zij krijgen bij de geboorte toch een mannelijk of vrouwelijk geslacht toegewezen.

Transgenderparaplu

'Transgender' is een paraplueterm voor personen van wie het geboortegeslacht niet overeenkomt met hoe ze zich voelen (genderidentiteit) of tonen (genderexpressie) en voor personen die zich niet uitsluitend als man of vrouw identificeren. Onder deze paraplueterm vallen vele varianten:

Transgender

- het geboortegeslacht komt niet overeen met hoe de persoon zich voelt (genderidentiteit) of toont (genderexpressie)
- paraplueterm voor vele varianten

Transvrouw

- het geboortegeslacht is mannelijk
- voelt zich (overwegend) vrouwelijk

Transman

- het geboortegeslacht is vrouwelijk
- voelt zich (overwegend) mannelijk

Non-binair of genderqueer persoon

- voelt zich zowel mannelijk als vrouwelijk
- of voelt zich noch mannelijk noch vrouwelijk

Crossdresser of travestiet

- toont zich op zelf gekozen momenten anders dan het geboortegeslacht
- doet dit via kledij, make-up, accessoires, ...
- genderidentiteit van de persoon verschilt niet van het geboortegeslacht

Diversiteit onder transgenders

De diversiteit onder transpersonen is groot. Er is niet 1 standaard levensstijl of levensloop:

- Sommige transpersonen weten al van jongs af aan dat er 'iets niet klopt', andere ontdekken het pas tijdens of na de puberteit, of op latere leeftijd.
- Sommige transpersonen 'lijden' wel en andere niet onder het feit dat hun genderidentiteit afwijkt van het geboortegeslacht. Dit wordt de mate van genderdysforie genoemd.
- Sommige transpersonen ondergaan helemaal geen behandelingen, anderen kiezen voor een of meerder behandelingen om hun genderidentiteit te bevestigen: hormonale behandeling, chirurgische ingrepen, logopedie, ...
- Sommige transpersonen kunnen uitgebreid en anderen dan weer niet kiezen hoe ze hun genderdysforie laten behandelen. Dit laatste kan te wijten zijn aan een hoge kostprijs, schrik voor sociale gevolgen (werk of familie verliezen), ...
- Sommige transpersonen verbinden zich erg met hun transgenderidentiteit, andere willen na hun transitie gewoon man of vrouw zijn en niet langer op hun trans-zijn worden aangesproken.

De transgenderijsberg

Omdat de groep zo gevarieerd en grotendeels onzichtbaar is, is het niet mogelijk om te zeggen hoeveel transgenderpersonen onze bevolking exact telt. **We kennen slechts het topje van de ijsberg.**

Wat weten we wel?

- Tussen 1993 en 2016 veranderden **885 Belgen** officieel van geslacht.
- **7 op 1.000** Vlamingen voelt zich transvrouw en **6 op 1.000** transman.
- Ongeveer **2 op 100** Vlamingen zijn 'genderambivalent': zij identificeren zich even veel (of weinig) met het toegewezen geboortegeslacht als met het andere geslacht.

Voor Gent kunnen we hieruit afleiden dat zo'n 6.750 inwoners onder de noemer transgender vallen.

Op 25 april 2017 keurde de Federale Overheid een wetsontwerp over transgenders goed, waardoor de huidige medische criteria (diagnose, hormoontherapie, sterilisatie en chirurgische ingrepen) niet langer een verplichte voorwaarde vormen voor voornaams- en geslachtswijziging.

Deze nieuwe transwet zal leiden tot een hogere registratie van geslachtswijzigingen. Zo zullen we de omvang van de groep beter kunnen inschatten.

Welke moeilijkheden ervaren transgenders?

Discriminatie en geweld

Het mentale welzijn van transgenders wordt sterk beïnvloed door het al dan niet sociaal aanvaard worden. Diverse onderzoeken hebben vastgesteld dat transpersonen vaak te maken krijgen met discriminatie en geweld.

Enkele cijfers

Uit een studie van de Universiteit Gent blijkt dat in 2016

- 57 % van de Vlaamse transgenders zelfmoord overwoog
- 32 % van de Vlaamse transgenders een zelfmoordpoging ondernam

(Bron: H. Seynaeve e.a., [Onderzoek naar het psychisch welzijn van Vlaamse holebi's en/of transgenderpersonen](#))

Een Europese studie van 2014 stelde vast dat meer dan de helft van de Belgische transpersonen zich op verschillende gebieden gediscrimineerd voelt: openbare dienstverlening, aanwerving, tewerkstelling, onderwijs, gezondheidszorg en sociale voorzieningen.

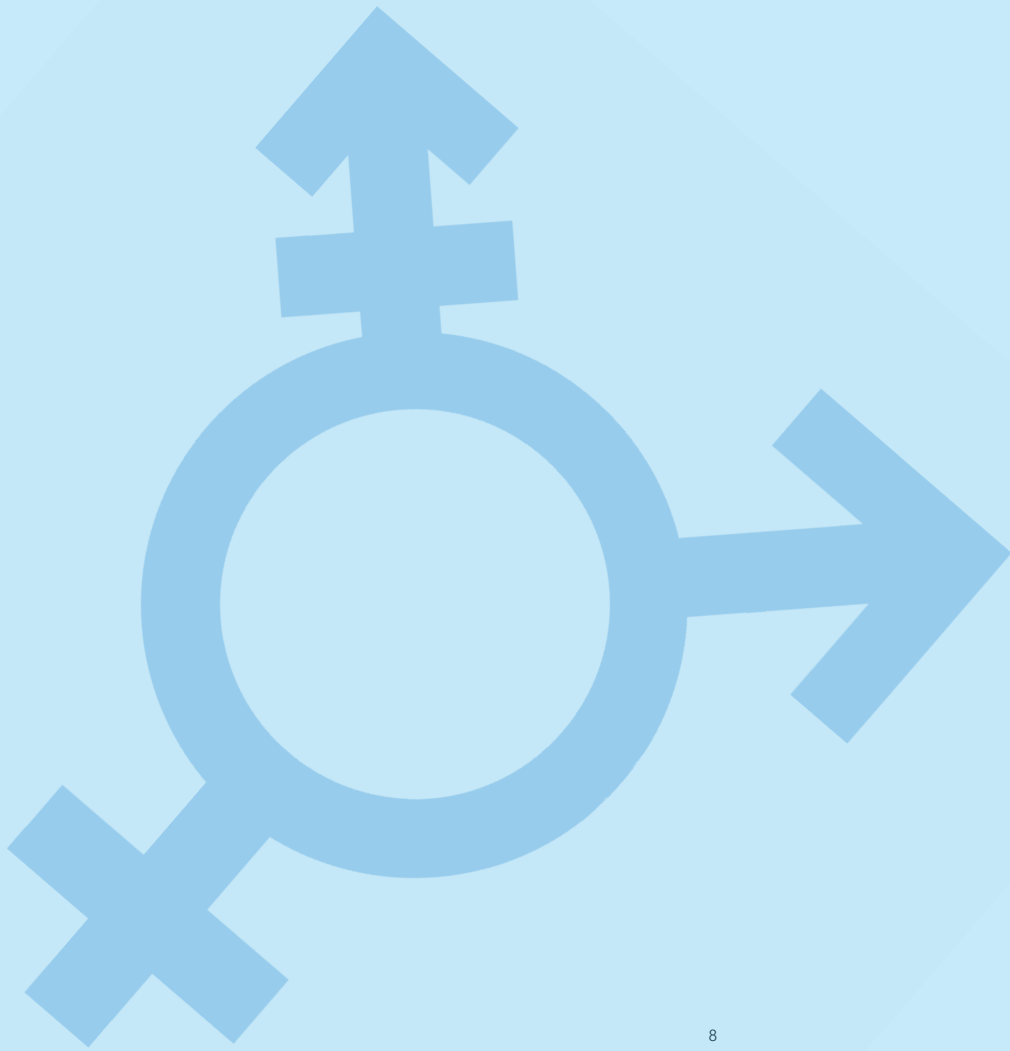
Veel transpersonen krijgen te maken krijgen met transfoob geweld of intimidatie:

- meer dan 60 % geeft aan het laatste jaar minstens 3 keer te zijn lastig gevallen
- meer dan 40 % werd het laatste jaar fysiek of seksueel aangevallen of bedreigd met geweld

(Bron: [European Union Agency of Fundamental Rights, Being Trans in the European Union: Comparative Analysis of EU LGBT survey data](#))

Vermijdingsgedrag

Ervaringen van discriminatie en geweld lokken vermijdingsgedrag uit. Dit kan diverse vormen aannemen: de genderidentiteit verbergen, bepaalde plaatsen mijden, de genderexpressie aanpassen, ... Transpersonen die zich wel kunnen uiten zoals ze zich voelen en zij die toegang hebben gevonden tot medische zorg, hebben een beter mentaal welzijn.

Wat kan een lokale overheid doen voor transgenders?

Als lokale overheid is het belangrijk om de eigen structuren en instellingen onder de loep te houden. In welke mate zijn de werkplek, de administratie, het aanbod, de beeldvorming, ... gebaseerd op een stereotiepe indeling van man OF vrouw? In welke mate gaan eigen structuren en 'manier van werken' uit van een persoon wiens medische, juridische, sociale en psychische identiteit dezelfde is?

De Stad Gent liet in 2017 een onderzoek uitvoeren om na te gaan hoe het met transpersonen in Gent is gesteld, welke noden zij hebben en hoe een lokaal bestuur hierop kan inspelen. Dit onderzoek leidde tot conclusies en voorstellen voor een lokale aanpak.

Informeel en vorm het stadspersoneel

Informeel en vorm het stadspersoneel over het transgenderthema. Dit zorgt ervoor dat de transgroep gekend is en dat de medewerkers rekening houden met de specifieke noden. Dit kan op verschillende manieren:

- bij het onthaal van nieuwe medewerkers
- vorming op maat van een dienst
- transgenderthema's integreren in het bestaande vormingsaanbod
- infomomenten bij een concrete aanleiding: een incident, de Internationale Dag van Transgendervisibiliteit op 31 maart, ...

Faciliteer het sporten

Vermijd geslachtsgebonden obstakels voor transpersonen die willen sporten:

- Wees flexibel in kledingvoorschriften: laat ook minder conventionele badkledij toe.
- Pas de klassieke man/vrouwopdeling van kleed- en doucheruimtes van sportcomplexen en zwembaden aan. Of zorg voor een alternatief.
- Wees flexibel bij de registratie van het geslacht bij sportclubs en het stedelijk sportaanbod, of registreer het niet.

Communiceer genderneutraal

Maak briefwisseling, publicaties, websites en formulieren genderneutraal:

- Laat de aanspreektitels 'meneer' en 'mevrouw' weg.
- Vermijd niet-noodzakelijke geslachtsgebonden verwijzingen (hij/zij, hem/haar, ...).
- Vraag enkel naar het geslacht als het echt relevant is.

Registreer op een andere manier

Enkele mogelijkheden:

- Registreer geen geslacht waar het niet relevant is.
- Maak een onderscheid tussen geslacht en genderidentiteit.
- Voeg een derde optie 'x' of 'andere' toe.
- Maak van registratie van geslacht een niet-verplicht veld.

Verlaag de drempel om discriminatie te melden

Enkele goede praktijken:

- Maak de instanties waar mensen terecht kunnen voor aangiftes of hulp beter bekend. Voorbeelden zijn het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, het Transgender Infopunt en de politie.
- Richt eigen kanalen op die de afstand naar hulp verkleinen. Voorbeelden hiervan zijn de onthaalwerking in het Regenbooghuis en het Meldpunt Homo- en Transfobie bij de politie.

Zorg voor gepaste publieke voorzieningen

Zorg voor gepaste sanitaire voorzieningen en andere faciliteiten, met duidelijke signalisatie:

- Geef in bestaande toiletten via neutrale signalisatie aan welke voorzieningen in de ruimte aanwezig zijn: een wc, piscines, een verschoonkussen, ...
- Richt, waar het door de wetgeving is toegelaten, genderneutrale toiletten in met bijbehorende signalisatie.

Breng genderdiversiteit in beeld

Toon de (gender)diversiteit binnen de bevolking bij het in beeld brengen van inwoners:

- Beeld personen niet enkel genderstereotiep af.
- Toon diverse gezins- en relatievormen in communicatie- en beeldmateriaal.
- Breng genderdiversiteit ook in beeld in sensibiliseringscampagnes, infobrochures, promomateriaal, ...

Maak het personeelsbeleid transvriendelijk

Zorg voor een transvriendelijk personeelsbeleid:

- Stel bij de HR-dienst een contactpersoon voor diversiteit aan
- Maak vacatures en functiebenamingen genderneutraal of voeg aan 'm' en 'v' de categorie 'x' toe.

Maak transvriendelijke acties bekend

Maak transvriendelijke acties van het stadsbestuur bekend en zorg ervoor dat inwoners ze makkelijk vinden:

- Neem deze acties op in de informatiestromen naar burgers (infomagazine, persberichten).
- Publiceer beleidsdocumenten, maatregelen en doorverwijskanalen die betrekking hebben op het thema duidelijk op de website.
- Breng het transgenderthema ook onder de aandacht los van het thema LGBT (Lesbian-Gay-Bisexual-Trans).
Niet alle transpersonen voelen zich immers verbonden met de holebibeweging.
- Gebruik specifieke communicatiekanalen om deze groep te bereiken via organisaties, dienstverleners, ...

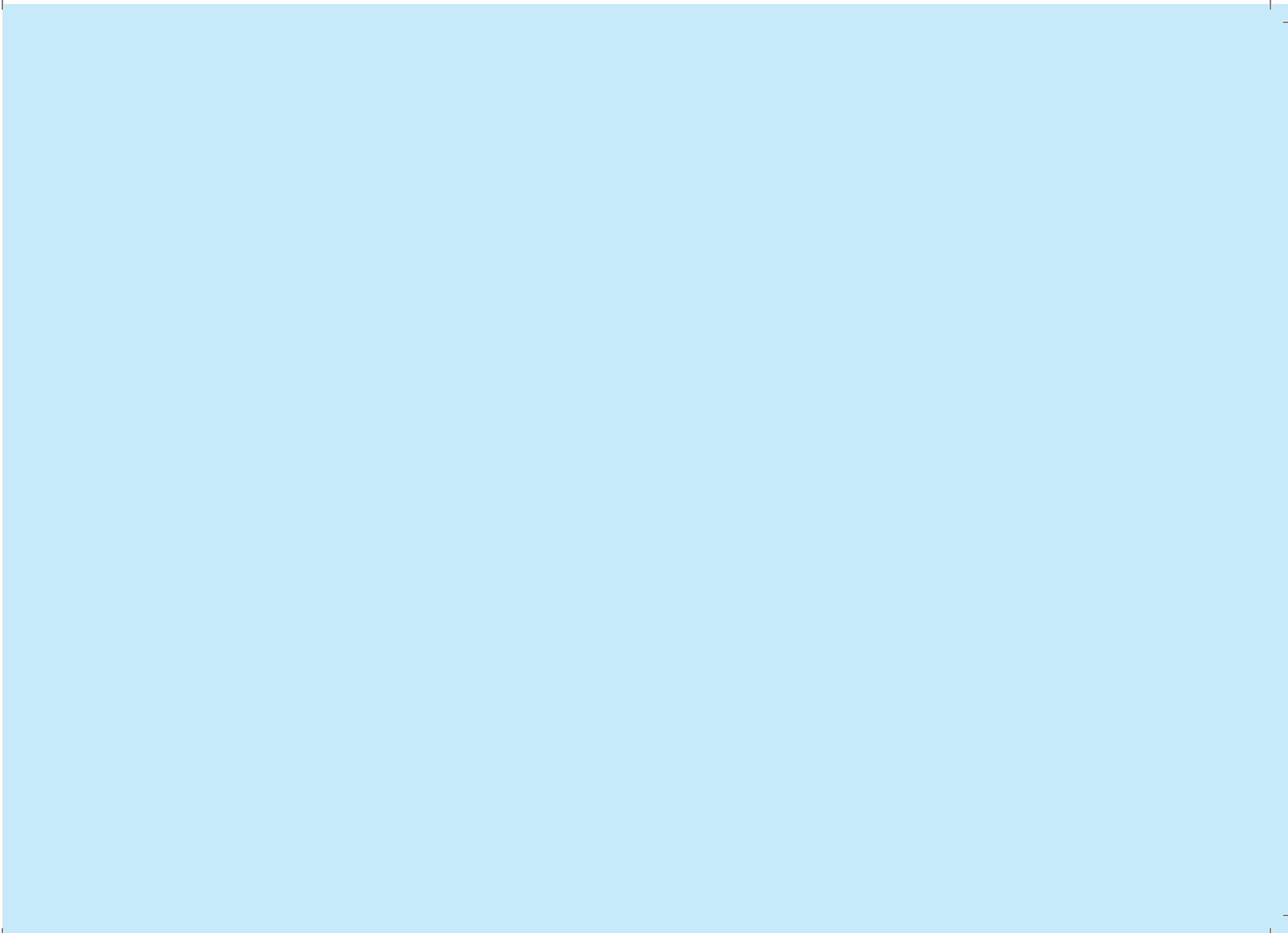
Hoe gedragen we ons transvriendelijk?

Niet alleen het beleid en de procedures kunnen meer trans-inclusief zijn. Ook de medewerkers van lokale overheden kunnen een aantal transvriendelijke handvaten gebruiken:

- Gebruik altijd de voornaam die de persoon verkiest en de voornaamwoorden die passen bij de genderidentiteit (zij/haar, hij/hem, ...).
- Vraag bij twijfel hoe de persoon aangesproken wil worden in plaats van automatisch de naam en voornaamwoorden te gebruiken die bij het geboortegeslacht horen.
- Vraag niet naar de oorspronkelijke geboortenaam van een transpersoon of naar technische aspecten van de transitie, zoals operaties. Dit behoort tot de persoonlijke levenssfeer.
- Vermijd gevoelige termen:
 - Spreek niet over 'ombouwen' maar over 'transitie'.
 - Zeg niet 'transseksueel', maar 'transgender' of 'transpersoon'.
 - Spreek niet over 'verkleeden', maar over 'genderexpressie'.
- Gebruik genderneutrale woorden in persoonlijke communicatie: laat 'meneer' of 'mevrouw' weg in vergaderingen, in de wachtzaal of aan het loket. Het gebruik van voornaam en achternaam is perfect mogelijk zonder aanspreektitel.
- Hou het subtiel. Transpersonen houden er meestal niet van om aandacht te trekken. Respecteer hun privacy.

Lees het onderzoeksrapport

Het rapport 'Noden en wensen van transpersonen ten aanzien van de Stad Gent- een behoefteanalyse' vindt u op www.stad.gent (zoekterm 'transgender').

Contact

Dienst Welzijn en Gelijke Kansen
Postadres: Botermarkt 1, 9000 Gent
E-mail welzijnengelijkekansen@stad.gent
Tel. +32 9 267 03 00
www.stad.gent (zoekterm 'transgender')

Deze brochure kwam tot stand door een samenwerkingsverband
tussen de Stad Gent en het Transgender Infopunt.

